

Saoedische koning kiest harde lijn

Benoeming kroonprinsen kan spanning met Iran voeden en het Midden-Oosten verder destabiliseren.

- Carolien Roelants

29 april 2015

Nog sneller dan verwacht heeft de Saoedische koning zijn politieke top opnieuw gewijzigd. De benoemingen maken duidelijk dat de nieuwe harde, assertieve lijn in de Saoedische politiek verder wordt versterkt.

Dit betekent naar verwachting een nog hardere opstelling tegen het shi'itische Iran dan tot nu toe, waardoor de toch al geringe stabiliteit in het Midden-Oosten verder gevaar loopt. De spanningen tussen Saoedi-Arabië en Iran hebben de afgelopen weken al geleid tot een escalatie van de strijd in Jemen, waarbij Saoedi-Arabië met luchtacties intervenieerde ten gunste van de verdreven president Hadi.

Koning Salman bin Abdel Aziz al Saud deed afstand van de laatste resten van de erfenis van zijn overleden halfbroer Abdullah. Hij stuurde kroonprins en vicepremier Muqrin naar huis die nog door zijn in januari overleden halfbroer was benoemd. Muqrin was de laatste zoon van de grondlegger van de Saoedische dynastie die nog koning kon worden. Nu zijn de kleinzoons aan de beurt.

Duizend stokslagen

Van die nieuwe generatie promoveert prins Mohammed bin Nayef, 'MbN' (55), van adjunct-kroonprins tot kroonprins. Salmans jonge zoon Mohammed bin Salman, circa dertig jaar oud, zet tegelijk zijn duizelingwekkende opmars voort; hij wordt plaatsvervangend kroonprins. 'MbS' blijft minister van Defensie. Als zodanig wordt hij gezien als het gezicht en inspirator van de huidige aanvalsoorlog tegen de shi'itische Houthis in het buurland Jemen.

Kroonprins Mohammed, ooit zelf belaagd door een moslimextremist, voert als minister van Binnenlandse Zaken een harde strijd tegen de extremisten van zowel Al-Qaeda als Islamitische

Staat. Niet minder hard is zijn gelijktijdige repressie van hervormingsgezinde activisten. Onder zijn antiterreurwet is bijvoorbeeld blogger Raif Badawi tot tien jaar celstraf en duizend stokslagen veroordeeld.

Haast interessanter is de snelle promotie van prins Mohammed bin Salman, vertrouweling van zijn vader. Als hoofd van diens hofhouding bepaalde hij al wie toegang had tot zijn vader toen die nog kroonprins en minister van Defensie was. In januari volgde hij zijn vader op als minister van Defensie, terwijl hij ook diens stafchef bleef. Volgens diverse bronnen is de koning ziek, en is prins Mohammeds invloed op hem groot. In tegenstelling tot de in het buitenland geziene 'MbN' is 'MbS' alleen in eigen land opgeleid en heeft hij relatief weinig contact met het buitenland gehad.

Dat Saoedi-Arabië vorige maand het voortouw nam in de vorming van een sunnitische coalitie en de aanval inzette op de Houthis in Jemen – die in Riad worden gezien als marionetten van het gehate, shi'itische Iran – wordt door verscheidene analisten gezien als geïnspireerd door Mohammed bin Salman. Naar verluidt verzette minister van Buitenlandse Zaken prins Saud al-Faisal zich tegen de oorlog. Maar prins Saud, die de langst dienende minister van Buitenlandse Zaken in de wereld was, is gisteren ook gesneuveld. Daarbij werd erop gewezen dat hij kwakkelde met zijn gezondheid, wat een feit was. Aangenomen wordt dat zijn ontslag vooral verband houdt met de nieuwe lijn in Riad.

Geen onderhandelingen in Jemen

Prins Saud is vervangen door de ambassadeur in Washington, Adel Jubeir – de eerste niet-prinselijke minister van Buitenlandse Zaken van Saoedi-Arabië. Jubeir gaf de afgelopen weken persconferentie na persconferentie over het verloop van de oorlog in Jemen, waarbij hij een onverzoenlijk standpunt verkondigde tegen Iran. Overigens wordt wijd en zijd betwijfeld of Iran wel zo diep verwickeld is in Jemen als de Saoediërs verkondigen. Maar het is duidelijk dat de Saoediërs de islamitische republiek als grote bedreiging zien, met zijn grote invloed in Syrië, Libanon en Irak.

De oorlog in Jemen, die nu ruim een maand duurt, heeft tot dusverre volgens hulporganisaties zeker duizend burgers het leven gekost. Maar het officiële doel van de luchtbombardementen – de gevluchte president Hadi weer terug aan de macht helpen in Sana'a en de Houthis terug in hun woongebied in het noorden van het land – is niet in zicht. Maar er is geen enkel teken dat de Saoediërs overwegen een oplossing te vinden door onderhandelingen te bereiken. De oorlog leek gisteren juist een gevaarlijker fase in te gaan met incidenten die het conflict kunnen verbreden. Om een Iraans burgervliegtuig te verhinderen in Sana'a te landen, bombardeerden Saoedische toestellen de luchthaven van de Jemenitische hoofdstad.

Op zijn beurt heeft Iran gisteren een Deens containerschip in de straat van Hormuz aangehouden. Daarbij vielen enige waarschuwingsschoten. De Verenigde Staten hebben in reactie marineschepen naar de regio gestuurd om de toestand in de gaten te houden.

***Kroonprins MbN* De man achter duizend stokslagen voor blogger**

Mohammed bin Nayef (55) (MbN) is minister van Binnenlandse Zaken. Hij staat bekend om zijn harde lijn, zowel tegen 'terroristen' als tegen liberale critici. Mede door hem liep blogger Raif Badawi tien jaar cel en duizend stokslagen op. De energieke MbN opereert liefst op de achtergrond, al schuwt hij contacten met de media niet, als het hem uitkomt. Hij is al ontsnapt aan vier moordaanslagen.

***Adjunct-kroonprins MbS* Jeugdige architect van de oorlog in Jemen**

Mohammed bin Salman (MbS) is de jonge ambitieuze zoon van koning Salman. De circa 30-jarige MbS vervult de belangrijke posten van minister van Defensie (het departement met de grootste begroting) en hoofd van de hofhouding. Een unicum in het conservatieve Saoedi-Arabië, waar anciënniteit doorgaans telt. Hij wordt gezien als architect van het recente Saoedische offensief in Jemen.